

כוכבים

מי אחה קאליבאנוס?

של קאליבאן, מיצירתו של שייקספיר. הוא כאן יצור פרימיטיבי למחצה, המתאהב במיראנדה (מולי ריינגולד). בתו בת ה-14 של האדריכל הבורח אל האי.

הוא מקפץ כתיש. יש לו עיני עגל, מיבטא יוגני מסורבל, תנועות פרימיטיביות גדולות ומחוות כבדות של מאהב מיוזע. ובכל זאת הוא היצור החמד, הסוחף המשעשע והכובש של המיקסם הקולנועי הנקרא סטעה. זהו קאליבאנוס, הרועה היווני המתגורר על האי הבודד שאליו מגיעים גיבורי קרטו של פול מזורסקי, בן-ידודו הרחוק

לפחות שתיים מסצינות החיזור שלו יכנסו לאנתולוגיית הפנינים המשעשעות בתולדות הקולנוע: הראשונה סצינת הצצה על זחוף, כשקאליבאנוס, בתמימותו הילדותית, מסוה עצמו כעץ כדי לרגל אחרי הנערה השוחה עירומה בין גלי הים ונתפס על חם בידי אביה. השנייה, כשהוא מנסה לחזור אחרי הנערה ומביא אותה לביקתו, כדי לפתותה ב'ז'אקס מבריק

ג'וליה (קאליבאנוס) עוגב עץ מולי ריינגולד (מיראנדה) מאהב יס'תיכוני

ראול ג'וליה בתפקיד קאליבאנוס ב'מערך' זוחף, משעשע וכובש

המגלם את קאליבאנוס. לאחד הסמלים המיניים של הבימה האמריקאית. בגירסה חדשה של המחזה הסערה, במקור השייקספירי, הוא הופיע על הבימה בתפקיד פרוספרו (המקביל לתפקידו של ג'ון קאסי באטס, האדריכל בסרט). הוא גילם, בזה אחר זה, את גדולי המאהבים השייקספיריים

וזוהר ובמכשירי-טלוויזיה סוני טריניטרון. המשמש לו כחברה יחד עם העז האהובה עליו, ביאטריצה. אך אם קאליבאנוס של הסערה אינו אלא פארודיה על מאהב יס'תיכוני, ציור קומי של תאוות-בשרים נטולת רסן, הרי שבמציאות נחשב ראול ג'וליה, השחקן

ורנר הרצוג: „אכל המילחמות

שעברו על ישראל זו הקשה ביותר!

שהחוג התרחב במידה רבה. מבחינתי, מה שחשוב, למשל, הוא כיצד הבן הקטן שלי מגיב לסרט. כיום הוא בן 9. בעוד שש שנים, כשהיה בן 15, יכנס לעידן המחאה שלו, יתנגד לי כמו כל הילדים בני גילו, השאלה היא כיצד אעמוד אז מולו, אחרי שעשיתי את הסרט הזה. הרגשתי היא שאיני צריך להתבייש בסרט.

ורנר הרצוג הגיע לישראל, לביקור חטוף של שלושה ימים, באדיבות סרטי מנהטן, החברה המפיצה את סרטו החדש, פיצקאלדו. אולם לביקורו היה עניין נוסף. בפגישה עם עורכת המדור, עדנה פינגר, הוא אמר: „לדעתי הגורלת עתה ישראל את אחת התקופות הגורליות ביותר ב-היסטוריה שלה. זוהי מילחמה קשה יותר מכל המילחמות שעברו עליה עד היום, משום שהיא מצמידה עתה במיבחן את כל אמות המידה המוסריות שלה. בלי יוצא מן הכלל.

או דוגמה אחרת: אחי הבכור הוא איש עסקים. הוא הסתייג תמיד מסרטי, טען שהם משעממים ואינם עשויים לעניין איש. אחרי פיצקאלדו הוא ספח על הכתפי ואמר לי שסוף כל סוף עשיתי את הסרט הראשון שלי. אני מאמין בכנות שהקלט מתרגש למראה הסרט, ואני אוהב לראות צופים החוזרים להגיב, כמו בימים הטרם בים של תחילת הקולנוע, בתגובות ראי-שוניות ואמיתיות.

איני דואג לעתידה של ישראל, הוא אמר, אני משוכנע שעם המסוגל לצאת בהפגנות המוניות כדי למחות על מעשה טבח, שהוא לא היה אחראי לו במישרין, יש לו חוט השדרה המוסרי הדרוש כדי להתחזק מעמד בכל תנאי שהוא, אני שמח שאני נמצא בישראל דווקא בתקופתה הקשה ביותר. צר לי שאיני יכול להאריך את שהותי אך אמי חולה מאד. מה שמעניין אותי בישראל, למרבה הפלא, הוא בראש וראשונה ירושלים, הכותל המערבי והיכל הספר. זה מפליא, כי הרצוג אינו איש דתי, אבל כיאה למי שכל חייו התרכזו בגורלם של יוצאי-הדושן, הקיצוניים החריגים שהכלל מקיאם מתוכו, הוא אומר שגם במיקרה זה תגובות ה-קנאים הן המלמדות אותו יותר מכל דבר אחר על מה שקורה לכלל.

אחרי כל המשברים והקשיים שליוו את הפקת הסרט, האם אתה סבור שכדאי היה להשקיע חמש שנים מחייך בפרוייקט זה?

לפי כמה זמן הייתי בארצות-הברית, הייתה לי הרגשה שבפגשה שם הופנה לקראת קהל חדש. עד עכשיו, יכולתי למצוא את הקהל שלי באוניברסיטות ובבתי-קולנוע אמנותיים. עתה יש לי רושם

בימאי-אורה ורנר הרצוג ללכת ברגל

שרדת שאתה עצמך תופיע בתפי קיר הראשי? אכן, חשבתי על כך. לא התכוונתי לשחק, אלא להיות שם. מאחר שחובותי המיכשולים שעמדו בפני, כבימאי הסרט, היו דומים מאוד לאלה שעמדו לפני גיבור הסרט עצמו, לא ראיתי קושי להיכנס לתוך נעליו, לא לשחקן אלא כדמות. עם סיום הסרט אמרת שאתה חש בצורך לדווח מעשייה קולנועית לתקופה מסוימת. מה עשית מאז? קודם כל, יצאתי לצעדה ארוכה מאוד ברגל. צעדתי כ-2000 קילומטר, ונאלצתי להפסיק אחרי שפגיעה ישנה ברגלי, עוד מן הימים שבהם שיחקתי כדורגל, התחילה להפריע לי. אושפזתי בבית חולים, עברתי ניתוח קטן, וכאשר יצאתי משם, כאילו להקעים, הרעלתי את עצמי בפטריות שי-אספתי אצלי בגן, ואשפזתי שוב.

בינתיים אני עסוק בהוצאה לאור של כמה מספריי. אולי אין זה ידוע כאן, אבל עד היום פירסמתי שישה ספרים, חלקם סיפורי שירה, לעתיד הרחוק יותר יש לי תוכניות לשני סרטים, אחד עלילתי שצריך לצלם במדבר, השני תעודי, ואותו צריך לעשות בקאמבודיה, אבל בשני המיקרים מדובר במאמץ פיסי ניכר, ועכשיו אני מרגיש, שלטובת הבריאות הגופנית והנפשית שלי, אני זקוק למשהו קל ופשוט יותר. בין הספרים שלי, אני מעדיף במיוחד ספר אחד, צעדה על הקרח, שתורגם כבר לתרגום שפות.

עניין הצעדות הארוכות בי רגל קרוב מאד לליבך. מדוע? זהו סוג מיוחד מאוד של קיום. קודם כל, אתה נתון בתוך בדידות גדולה, כשאתה הולך ברגל. אתה חשוף לכל מה שקורה סביבך, נוצר קשר פיסי בינך ובין הסביבה האנושית שלידך. אתה עובר, המסלול חשבו בעיניך? כמובן, יש לו חשיבות גדולה מאוד. כאשר יצאתי פעם ברגל, מינלן לפאר רים, כדי לבקר חברה ותקפה, לוטה אייזנר, חוקרת הקולנוע הגרמנית שהיתה מאושרת פות בבית-חולים, ישבתי עם המסות ר-תוכנתי מסלול שיצבר בקו ישר, ככל האפשר, בין שתי הנקודות. הלכתי מהר, משום שלטובה היתה חולה, והיתה לי הרגשה שכל צעד מצדדי הוא ביטוי מחאה נגד המחלה שלה, ואם אצמד במרץ לכיוון שלה, אמצא אותה כבר מחוץ לבית-החולים. ואכן כך זה קרה. הקיץ, כשיצאתי לצעדה שלי, הלכתי לאורך הגבולות של ארצו. הליכה ברגל חשובה לי מאוד, והייתי אומר שכל הסרטים שלי הם סרטי הליכה. אני מתכוון להתייחסות מסוימת לעצם העשייה הקולנועית, ללא שום הגנה פינאנסית, ללא מכוונת-ספר וללא אופניים ונחות. ישנם סופרים שהייתי מכנה את יצירותיהם „יצירות שנכתבו בהליכה“, באותה תחושה של חשיפה מחלטת והתקרבות לאובייקטים מסביבי, שאני חש בהליכה. סופרים כמו קלייסט והלדרלין, משוררים כמו פרנסואה ויון ורימבו, שהוא עצמו נהג להלך מרחקים גדולים ברגל. היש בימאי קולנוע אחר היצור כך? כרגע אין אף דוגמה העולה על דעתי.